

København, den 30. juni 2010

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K.

**HØRINGSSVAR FRA DANSKE DRAMATIKERE TIL KULTURMINISTERIETS
TEATERRAPPORT ”SCENEKUNST I DANMARK
- VEJE TIL UDVIKLING”.**

Danske Dramatikere er, helt overordnet, ganske glade for Kulturministeriets Teaterrapport. Især for rapportens utvetydige kærlighedserklæring til Teatret som værende af yderste vigtighed for et moderne samfunds identitet og opretholdelse; for teater som værende af yderste vigtighed for vores videre udvikling i en globaliseret verden, hvor vi både som danskere og verdensborgere skal være åbne.

Vi er dog forundrede over, at dramatikken, den dramatiske tekst i videste forstand, ikke er nævnt med ét ord i rapporten. Særligt uforstående er vi over for dette, eftersom rigtig mange af de succeshistorier og anbefalinger som rapporten nævner, får sit primære brændstof fra nyskrevne og devisede dramatiske tekster af alle slags.

Dansen er, sammen med det visuelt baserede performanceteater, fokuspunkter i rapporten, hvilket vi bifalder – men hvor er ordet på scenen? Der er ikke engang en sagte hvisken tilbage i den 74 sider lange gennemgang af, hvordan en fornyelse af dansk scenekunst skal tage sig ud. I en teaterrapport må man gå ud fra, at teatret betragtes som en kontinuerlig størrelse. Dansk kom som selvstændigt sprog på scenen i 1700-tallet med Holberg. Siden har vi haft en stærk tradition for dansk dramatik og danske dramatikere. Det danske sprog på scenen må derfor være et naturligt indsatsområde. Et område som til stadighed udvikles, tænkes med og ikke glemmes i forbifarten. Tværtimod må en fornyet teaterlovgivning sikre, at det danske sprog på scenen ikke stagnerer men har en fremtrædende placering, når man tænker fremtidens teater.

Vi er blevet bedt om visioner - hold fast, her kommer de!

STRUKTURER OG INSTRUMENTER:

Et udvidet Scenekunstudvalg – nej, et Teaterinstitut.

I bund og grund er vi enige med Teaterrapporten i, at der skal være øget fokus på centrale kvalitetsvurderinger af de danske teatre. For øjeblikket sker kvalitetsvurderingen efter devisen: jo mindre teatret er, desto mere indgående bør det kvalitetsvurderes. Vi ser gerne, at kvalitetsvurderingen foregår på alle teatre fra Det Kongelige Teater over storbyteatrene til de små egnsteatre i yderkantsområderne. Et løbende eftersyn. En løbende justering. En løbende diskussion der kan forbedre kvaliteten af forestillingerne, styrke økonomien samt være med til i højere grad at målrette teatret imod dets publikum.

Den kvalitetsvurdering der skal til over en bred kam i dansk teater (og vigtigt: incl. Det Kongelige Teater) kan dog under ingen omstændigheder overkommes blot af et udvidet scenekunstvalg, som rapporten lægger op til; opgaven vil under ingen omstændigheder kunne løses med blot 2 ekstra medlemmer. Vi mener, at der skal en helt ny og anden konstruktion til end det nuværende SKU. Det er et stort arbejde, der skal gøres, og vi mener, at det bør udføres af et 100% uafhængigt organ; en organisation, der er trukket definitivt væk fra den nuværende Kunststyrelse. Ægte armslængde. Man kunne kalde det et Teaterinstitut.

Det er meget vigtigt, at man i opbygningen af et sådant Teaterinstitut fokuserer på en gennemsigtig struktur og klar beslutningsgang, der tager udgangspunkt i de enkelte teaterpersoner og teatres behov og visioner, og at medarbejderne i Teaterinstitutet åremålsansættes og i øvrigt udpeges af andre fagkompetente personer. Kun på denne måde undgår man en alt for stor central og politisk styring. Til inspiration kunne man se på Filminstitutets opbygning og struktur, som har givet filmbranchen større synlighed, øget succes og en egen identitet.

Teaterinstitutet skal indeholde et større beslutningsråd, der består af dramatikere og andre af teatrets faggrupper, samt en stab af assisterende faglige eksperter, der skal foretage det store og vigtige arbejde med at kvalitetsvurdere og evaluere teatre og projekter. Teaterinstitutets medarbejdere skal ikke være embedsmænd, men fagrelevante kunstnere med praktisk og teoretisk

erfaring samt fagrelevante akademikere, der i fællesskab kunne fungere som samarbejdende partnere for hele teaterområdet.

Teaterinstituttets medarbejdere kunne suppleres med et vekslende hold af eksterne konsulenter, der bl.a kunne se og evaluere på bestemte teatre og forestillinger og, vigtigt, bistå Teaterinstituttet med at læse og vurdere manuskripter, der er skrevet uafhængigt af producenter; en kompetence vi, som SKU fungerer nu, hvor det ikke er muligt at få vurderet et manuskript, meget gerne ser væsentligt styrket.

I opbygning kunne man også lade sig inspirere af Arts Council England, de nuværende egnsteaterkonsulenter (dog uden deres nuværende embedsmandsstatus) eller andet, men fokus skal være på at danne "kollegier" af fagkompetente mennesker, der har specifikke ansvarsområder. Det er vigtigt, at der i disse "kollegier" til enhver tid bl.a. er mindst én dramatiker og personer med lignende kompetencer, der besidder den nødvendige ekspertise til at læse og vurdere et manuskript.

Og, hvis man virkelig ville give den gas og gøre et sådant Teaterinstitut til et levende og dynamisk sted, skulle det, foruden at foretage de nævnte kvalitetsudviklende arbejder, også være et praktisk, kunstnerisk sted, hvor man kunne have et bibliotek for spillede-uspillede, kendte og ukendte manuskripter, have en forskningsenhed boende, så den akademiske side blev varetaget, og frem for alt have et antal små og mellemstore "scener", hvor det var muligt at afholde workshops, readings, konferencer, åbent-teater-arrangementer, tidlige prøver, afprøvning af nye former og teknikker, masterclasses osv, så dette sted simpelthen var Teatrets sted, hvor fødekæden fra ide til forestilling blev kort og dynamisk.

Efter vores mening ville et sådant Teaterinstitut være godt rustet til at kunne implementere alle vigtige visioner, også dem, der formuleres i Teaterrapporten.

Udviklingspulje.

I dag er der alt for få midler til udvikling af alle former for teateraktiviteter, og dette faktum er ved at udsulte selve den fødekæde af ideer og visioner, der skal blive til al den gode scenekunst, vi gerne vil se. Det er i dag fx. stort set umuligt at få midler til at udvikle fx. et manuskript, med mindre der er en producent og en meget dyr produktion bundet til det. Absolut en uholdbar situation

som gør udviklingen af teatertekster til en tung, langsom og omstændelig proces. Og som til tider giver ”dansk dramatik” en klang af ”pligtarbejde”. Manuskriptprocesserne må derfor lattes, og der må arbejdes med andre måder at bruge ordet på end at arbejde med manuskripter, metoder til fortsat at forny det danske sprog. Det kunne fx. være ved at eksperimentere med andre arbejdsformer og nye måder at lade det talte ord indgå på i forestillingen. Vi så også meget gerne, at det yngre publikum fik et fortroligt forhold til dramatik, til at læse dramatik og se dramatik. Et tiltag som en udviklingspulje kunne være med til at styrke.

Vi mener derfor , at det vil være en rigtig god ide at etablere en udviklingspulje, administreret af et fremtidigt Teaterinstitut. Vi mener, at det er af yderste vigtighed, at teatre og enkeltpersoner har et sted at gå hen og få finansieret forprocesser til deres værker. Vi bør altså bruge langt flere midler til udvikling. Samtidig vil gode, kvalificerende forprocesser kunne spare tid og penge i den sidste ende, så man ikke får sat gang i projekter, der af kvalitative eller andre grunde ikke kan eller bør gennemføres.

Nedlæggelse af billetkøbsordningen.

Danske Dramatikere er imod en nedlæggelse af billetkøbsordningen. Vi er absolut tilhængere af, at teatrene har et stærkt incitament til at gå nye veje og arbejde med udvikling af dem selv og deres publikum. Men en fratagelse af billettilskudet vil i alt for høj grad komme til at ramme teatret for børn og unge, som bl.a. er den gruppe, vi meget gerne vil have i tale i teatret. De er fremtidens publikum, og det ville være skønt, hvis det blev lige så naturligt for børn og unge at gå i teateret som at læse bøger og spille spil. Vi er simpelthen bange for, at børn og unge ikke længere vil få mulighed for komme i teatret, fordi kommunerne ikke har råd til at støtte initiativet – i det hele taget må en finansiering ikke gå ud over kommunernes engagement i det lokale teaterliv. Derfor bør man heller ikke ændre på refusionsordningen for børne- og ungdomsteater, ligesom det er af yderste vigtighed, at egnsteaterprocenten er 50, og ikke ændres fra år til år. En usikkerhed om egnsteaterprocenten er gift for det lokale, kommunale engagement.

Vi spørger: Hvorfor nedlægge en demokratisk ordning, der alligevel under ingen omstændigheder vil kunne finansiere alle de gode ideer i rapporten? Samlet set kan alle de gode forslag, vi her for manges vedkommende kun kan sige ja tak til, slet ikke finansieres af en nedlæggelse af billetkøbsordningen samt en smule tipsmidler. Det er desværre den store illusion i rapporten, at alle

dens gode hensigter og visioner kan gøres til virkelighed uden at koste flere penge – det har intet med virkeligheden at gøre. Vi køber naturligvis ikke antagelsen om, at det er politisk umuligt at argumentere for øgede midler til et, i gennem mange år, udsultet teater. Man skal blot fremdrage den, ganske vist dygtigt skjulte, merværdi Teatret naturligvis giver vores samfund.

Hunden bryder sig ikke om smagen af sin egen hale.

I stedet for en nedlæggelse af billetkøbsordningen foreslår vi, at teatrene ansføres til udvikling ved at en vis procentdel af deres (incl. Det Kongelige Teater) forøgede tilskud årligt lægges ind i en udviklingspulje, hvorfra de kan hentes ud til alle de gode tiltag, rapporten nævner, og herunder, vigtigt, naturligvis en fast pulje til fremme af dansk dramatik.

Yderligere finansiering af rapportens ideer mener vi i øvrigt også bør komme fra andre ministerier: -angående forslag om samarbejder med Folkeskolen om strategier for børn og unge og Teatret (teater i undervisningen); Undervisningsministeriet. Og Kulturarvstyrelsen, som meget vel kunne støtte projekter der gør kulturarven (bl.a. tidligere tiders forfattere/dramatikere/epoker) attraktivt for børn og unge.

-angående forslag om indvolverende teatertilbud med fokus på proces og interaktion; Undervisningsministeriet og Socialministeriet.

-angående forslag om (international) brandstrategi for dansk teater, salgskanaler og ny teknologi; Erhvervsministeriet og Udenrigsministeriet.

-angående forslag om en digitaliseringsstrategi for danske teater; forsknings- og teknologiministeriet.

Grænseoverskridende samarbejder.

Ja, naturligvis. Og forbedrede muligheder for oversættelse af danske manuskripter og promovning af danske dramatikere.

Styrkelse af Scenekunstcenter.

Nej. Det bør nedlægges og erstattes af et Teaterinstitut, der er 100% uafhængigt og trukket definitivt væk fra den nuværende Kunststyrelse.

Ægte armslængde.

Fjernelse af loft for egns- og byteatre.

God ide. Dog skal man passe på, at det ikke bliver en værdi i sig selv at være et stort teater. Også her er det vigtigt kontinuerligt at kvalitetsvurdere, så det fortsat er muligt at være et lille og kunstnerisk nyskabende teater uden at blive ædt af de økonomisk store. Der er ingen naturgiven sammenhæng mellem størrelse og kvalitet, heller ikke på teaterområdet.

Der bør være fokus på, at det tit er i ”ydeområder”, de små teatre findes og ofte yder et uvurderligt bidrag til disse samfund. Af samme grund mener vi, som tidligere nævnt, at egnsteaterprocenten igen skal være 50 og ikke ændres fra år til år. En usikkerhed om egnsteaterprocenten er gift for det lokale, kommunale engagement.

Hvem kan søge midler til udvikling.

Vi mener, at det udelukkende må være teatre og teaterfaglige personer, der skal kunne søge midler til udvikling. Hvis man inviterer andre kulturelle aktører som kulturhuse og institutioner indenfor, vil midlerne blive for små til de enkelte projekter og ikke føre til det ønskede kvalitative løft på teaterområdet.

Lav i stedet en udviklingsfond for kulturhuse.

PRODUKTION OG RAMMER:

Kortere planlægningshorisont.

Vi mener, at muligheder for Teatret til at reagere hurtigere og mere direkte på fx. aktuelle emner, vil være af stor nytte til i højere grad at gøre Teatret synligt og vigtigt for publikum. Her vil en økonomisk robust udviklingsfond og et levende Teaterinstitut kunne træde til og facilitere en afkortning af Teatrets produktionstid.

Større ensembler.

Sandsynligvis en god ide, hvis man husker på, at størrelse ikke gør det alene. Hvis de større teatre bruger for mange ressourcer på at fastansætte teaterarbejdere, er der en risiko for, at den ønskede udvikling underprioriteres.

Eksperimenter.

Udviklingen, der her nævnes, er i gang mellem de mindre teatre og grupper, men især de større teatre skal i langt højere grad motiveres gennem deres tilskud til at deltage i denne udvikling. Indtil nu er det ikke sket. Og husk så, at det koster penge at eksperimentere.

Nationalscene for børne- & ungdomsteater.

God ide! Vi vil foreslå, at en sådan nationalscene kommer til at ligge på Takkelloftet i Operaen. Den manglende udnyttelse af dette gode spillested er et godt eksempel på, hvordan et stort teater har forsømt at udvikle sig mod et børn- og ungepublikum.

Re-etablering af Statsensemble for b&u-teater.

Selvfølgelig. Det er helt vanvittigt, at vi i Danmark ikke udnytter den kvalitative særstatus, vi har på dette område til at løfte børne- og ungdomsteatret ud af den usynlighed, det har, og endelig anerkende dette teaters kvaliteter.

Vi vil foreslå, at dette statsensemble får til huse på nationalscenen for børne- & ungdomsteater.

Internationale midler.

Vi vil i denne forbindelse foreslå, at der oprettes en Mentor-ordning for ansøgninger til EU-midler på linie med den ordning, man kan søge, når man skriver ansøgninger til det nuværende SKU. Kun med en vidende konsulent ved sin side kan man gøre sig håb om, at andre end meget store institutioner vil kunne overkomme at ansøge om fx. EU-midler.

Uddannelser

Vi støtter en udredning om uddannelse af andre scenekunstneriske udtryk, samt større fokus på alle slags drama i undervisningen, det være sig folkeskole, gymnasium, foreninger eller andet.

Vi foreslår endvidere, at én af de eksisterende teaterskoler, fx. Odense Teater, pålægges at udvikle og oprette en afdeling for andre scenekunstneriske udtryk i eget regi.

En åben scene.

Ja, det er af yderste vigtighed, at der findes en sådan åben scene til udvikling og videreudvikling af al slags scenekunst. Den åbne scene skal bl.a. have som fokus at styrke og udvikle den dramatiske tekst i alle dens former.

PUBLIKUMSUDVIKLING OG SYNLIGHED:

Samarbejde med Folkeskolen.

Fremragende ide, vi foreslår samarbejdet tænkt, udformet og finansieret i samarbejde med Undervisningsministeriet.

Proces og interaktion med b&u.

Denne opgave kunne være én af en nationalscene og et statsensembles forpligtelser, samt fremgå af teatrenes resultatkontrakter.

Brandstrategi for dansk teater.

God ide, vi foreslår strategien tænkt, udformet og finansieret i samarbejde med Erhvervsministeriet. Det foreslåede Teaterinstitut ville i sig selv være med til at brande dansk teater.

Digitaliseringsstrategi for dansk teater.

God ide, vi foreslår strategien tænkt, udformet og finansieret i samarbejde med Forsknings- og Teknologiministeriet.

GEOGRAFI OG ORGANISERING:

Turnéteater.

Et stort turnéteater skal ikke ligge under Københavns Teater, og hvis en sådan størrelse skal eksistere, skal der fokuseres langt mere på at tage små projekter ind til turné, og der skal udvikles og spilles dansk dramatik til turné.

Dansk teater ude.

God ide, hvis der følger penge med til at realisere den.

Københavns Teater.

Vi mener, at Københavns Teater bør nedlægges. Denne organisation er et fordyrende led og har ikke givet og giver ikke den dynamik og synergi, Teatret i København har så stærkt brug for. Brug i stedet pengene til en åben scene med fokus på dansk dramatik.

International Festival.

Nej. Sats på P@rt og lignende initiativer i stedet.

Dansemetropoler.

Dansen har nu i mange år været tilgodeset – var det ikke på tide med en ord-metropol?

Sammendrag af høringsvar.

Vi har vedlagt et sammendrag af nærværende høringsvar.

Med venlig hilsen
DANSKE DRAMATIKERE

Jesper Bræstrup Karlsen,
næstformand

SAMMENDRAG AF DANSKE DRAMATIKERES HØRINGSSVAR:

Et udvidet Scenekunstudvalg.

Danske Dramatikere er enige i, at der skal være øget fokus på kvalitetsvurderinger af de danske teatre. Faktisk mener vi, at det bør gælde for alle teatre, lige fra Det Kongelige teater, over storbyteatrene til de små egnsteatre.

Vi er bevidste om, at kvalitetsvurderingerne vil kræve mange ressourcer og et udvidet scenekunstudvalg vil ikke kunne løfte opgaven alene. Vi mener der skal en helt ny konstruktion til end det nuværende SKU.

Teaterinstitut.

Danske Dramatikere foreslår en helt ny konstruktion i form af et Teaterinstitut inspireret af Det Danske Filminstitut. Teaterinstituttet skal indeholde et langt større beslutningsråd, som skal bestå af kompetente kunstnere og akademikere med praktisk og teoretisk erfaring, herunder dramatikere. De skal bl.a. have den nødvendige ekspertise til at læse og vurdere manuskripter, og der skal være en stab af assisterende faglige eksperter, samt et vekslende hold af eksterne konsulenter. Samtidig skal Teaterinstituttet være et praktisk og kunstnerisk sted med en forskningsenhed, så den akademiske side kan blive varetaget, og frem for alt skal der være et antal scener, hvor det er muligt at afholde readings, workshops, prøver mv.

Udviklingspulje.

Danske Dramatikere foreslår i forbindelse med etableringen af Teaterinstituttet, at der oprettes en udviklingspulje, hvor dramatikere kan søge finansiering i den helt tidlige fase af manuskriptskrivningen, hvor der endnu ikke er koblet en producent eller et teater på projektet. Dette vil medvirke til bedre forprocesser, og kvaliteten vil dermed højnes.

Nedlæggelse af billetkøbsordningen.

Danske Dramatikere er imod nedlæggelse af billetkøbsordningen. I stedet for nedlæggelse af ordningen foreslår vi, at teatrene ansøres til udvikling ved, at en procentdel af deres forøgede tilskud lægges ind i en udviklingspulje.

Yderligere finansiering.

Yderligere finansiering af nye tiltag, såsom øget samarbejde med folkeskolen, mener Danske Dramatikere også bør komme fra andre ministerier, bl.a. Undervisningsministeriet.

Nationalscene og statsensemble for børne- & ungdomsteater.

God idé! Danske Dramatikere foreslår Takkelloftet i Operaen som Nationalscene, og vi mener, at statsensemblet også skal have til huse på Nationalscenen.

Åben scene.

Ja, det er af yderste vigtighed, at der findes en sådan åben scene til udvikling og videreudvikling af al slags scenekunst. Den åbne scene skal bl.a. have som fokus at styrke og udvikle den dramatiske tekst i alle dens former.

Københavns Teater.

Vi mener, at Københavns Teater bør nedlægges. Denne organisation er et fordyrende led og har ikke givet og giver ikke den dynamik og synergi, Teatret i København har så stærkt brug for. Brug i stedet pengene til en åben scene med fokus på dansk dramatik.